

Scenariusz zajęć:

Tęcza w probówce – Eksperymentowanie z roztworami o różnej gęstości cukru w projektach eTwinning (interdyscyplinarne działania w duchu STEAM)

Autorka: Agnieszka Ogiegło

Czas trwania zajęć: 1 x 45 minut

Grupa docelowa: uczniowie klas 4-6 szkoły podstawowej

Cele:

- Wprowadzenie uczniów do pojęcia gęstości poprzez tworzenie roztworów wody z cukrem.
- Rozwijanie umiejętności samodzielnego eksperymentowania i dokumentowania wyników z użyciem Nearpod.
- Doskonalenie współpracy i komunikacji poprzez projekt eTwinning.

Potrzebne narzędzia TIK i sprzęt:

- [Nearpod](#)
- laptopy, smartfony lub tablety dla uczniów z dostępem do Internetu
- [tutorial Nearpod](#)
- Probówki lub przezroczyste cylindry (np. słoiki).
- Barwniki spożywcze (np. czerwony, żółty, zielony, niebieski).
- Woda w temperaturze pokojowej.
- Cukier (do tworzenia roztworów o różnej gęstości).
- łyżki lub mieszadła do rozpuszczania cukru.
- Pipety lub strzykawki do delikatnego wlewania roztworów do probówek.
- Waga elektroniczna.

Przebieg zajęć

Część 1: Wprowadzenie do tematu (15 min)

1. Wprowadzenie do STEAM i projektu eTwinning:
  - Nauczyciel wyjaśnia, czym jest STEAM, i jak projekt „Tęcza w probówce” wpisuje się w tę tematykę.

Inspiracja, Współpraca, Rozwój

- Omówienie pojęcia gęstości oraz wprowadzenie do eksperymentu opartego na różnych roztworach cukru.
2. Przykładowy efekt eksperymentu:
- Pokaz krótkiego filmiku w Nearpod, przedstawiającego, jak wygląda efekt końcowy eksperymentu – ułożenie warstw o różnej gęstości cukru.
  - Omówienie zasad bezpieczeństwa podczas pracy z substancjami i szkłem.

Część 2: Przygotowanie i planowanie (10 min)

1. Przygotowanie roztworów o różnej gęstości:
- Nauczyciel omawia, w jaki sposób przygotować roztwory o różnej zawartości cukru, aby uzyskać różne gęstości (np. 1 łyżeczka cukru na 100 ml wody, 2 łyżeczki, 3 itd.).
  - Uczniowie notują swoje przewidywania dotyczące ułożenia warstw w Nearpod, opierając się na wiedzy o gęstości i zawartości cukru.

Część 3: Przeprowadzenie eksperymentu „Tęcza w probówce” (20 min)

1. Przygotowanie kolorowych roztworów cukru:
- Każda grupa uczniów przygotowuje roztwory o różnej zawartości cukru, nadając im różne kolory (np. czerwony – najmniej cukru, niebieski – najwięcej cukru).
  - Uczniowie używają pipet lub strzykawek, aby ostrożnie wlewać roztwory do probówki tak, by stworzyły widoczne warstwy.
2. Dokumentacja przebiegu eksperymentu:
- Uczniowie robią zdjęcia każdego etapu eksperymentu i umieszczają je w Nearpod, aby inni mogli je zobaczyć.
  - Notowanie obserwacji: które warstwy udało się ułożyć, jak długo utrzymały się one w nienaruszonej formie i jakie trudności wystąpiły.

Część 4: Podsumowanie wyników i dyskusja (15 min)

1. Analiza wyników i wnioski:
- Uczniowie w grupach omawiają, jakie efekty udało się uzyskać i w jakiej kolejności najlepiej wlewać roztwory.
  - Na tablicy Nearpod uczniowie zapisują swoje wnioski dotyczące zależności między ilością cukru a gęstością roztworu.
2. Wprowadzenie do eTwinning i współpracy międzynarodowej:
- Nauczyciel pokazuje, jak wyniki można udostępnić uczniom z innych szkół za pośrednictwem eTwinning.
  - Uczniowie przygotowują krótkie podsumowanie wyników eksperymentu, które zostanie przesłane na platformę eTwinning i stanowi punkt wyjścia do dyskusji.

Inspiracja, Współpraca, Rozwój

Część 5: Zadanie dodatkowe i rozbudowa projektu (10 min)

1. Zadanie dodatkowe:

- Uczniowie mają za zadanie opracować propozycję kolejnego eksperymentu z gęstością cieczy, np. używając innych roztworów lub różnych cukrów (np. brązowy cukier).
- Dokumentacja przygotowana w Nearpod może być rozwijana o kolejne wnioski i spostrzeżenia na temat wpływu różnych substancji na gęstość.

2. Rozbudowa projektu:

- Uczniowie mogą stworzyć raport lub infografikę podsumowującą wyniki i wysłać je uczniom z innych krajów.
- Mogą także porównać wyniki z uczniami z zagranicy, omawiając różnice i podobieństwa w wynikach.

Uwagi końcowe

Ekspertyment „Tęcza w probówce” oparty na roztworach o różnej gęstości cukru pozwala uczniom zrozumieć właściwości cieczy w prosty i efektowny sposób. Dzięki Nearpod uczniowie mogą prowadzić dokumentację i udostępniać swoje obserwacje, co dodatkowo motywuje do współpracy. Projekt wpisuje się w działania eTwinning, umożliwiając uczniom wymianę doświadczeń i wyników z rówieśnikami z innych krajów.

Inspiracja, Współpraca, Rozwój

Karta pracy: Eksperyment „Tęcza w probówce” – Obliczanie gęstości roztworów cukru

Imię i nazwisko ucznia: _____

Data: _____

Cel eksperymentu:

Poznanie wpływu gęstości na układanie się warstw roztworów o różnej zawartości cukru oraz obliczenie gęstości tych roztworów.

Hipoteza:

Zapisz swoją hipotezę na temat tego, jak dodawanie cukru wpłynie na gęstość roztworu wody.

.....
.....

Materiały:

- Probówki lub przezroczyste cylindry (np. słoiki)
- Woda (100 ml na każdą próbkę)
- Cukier (ważony w gramach)
- Waga elektroniczna
- Barwniki spożywcze (do nadania koloru każdemu roztworowi)
- Pipety lub strzykawki
- Kalkulator (do obliczeń)

Instrukcja:

Krok 1: Przygotowanie roztworów o różnej gęstości

1. Oznacz probówki (lub słoiki) numerami od 1 do 5.
2. Do każdej z probówek wlej 100 ml wody.
3. Odważ następujące ilości cukru i dodaj je do odpowiednich probówek:
  - Probówka 1: 0 g cukru (czysta woda)
  - Probówka 2: 10 g cukru

Inspiracja, Współpraca, Rozwój

- Probówka 3: 20 g cukru
- Probówka 4: 30 g cukru
- Probówka 5: 40 g cukru

4. Każdy roztwór dokładnie wymieszaj, aż cukier całkowicie się rozpuści.

5. Dodaj różne barwniki spożywcze do każdej probówki, aby łatwo było odróżnić warstwy (np. czerwony, żółty, zielony, niebieski, fioletowy).

Krok 2: Obliczenie gęstości roztworów

1. Zważ probówkę (lub stoik) z roztworem i zapisz masę całkowitą każdego roztworu poniżej.

2. Użyj wzoru na gęstość, aby obliczyć gęstość każdego roztworu:

Gęstość = masa substancji/ objętość roztworu

3. W tabeli poniżej zapisz masę każdego roztworu, a następnie obliczoną gęstość.

Tabela pomiarów

Probówka	Masa roztworu (g)	Ilość cukru (g)	Objętość (ml)	Gęstość roztworu (g/ml)
1		0	100	
2		10	100	
3		20	100	
4		40	100	
5		50	100	

Krok 3: Ułożenie roztworów w probówce (Eksperyment „Tęcza w probówce”)

1. Za pomocą pipety lub strzykawki delikatnie wlej roztwory do jednej dużej probówki lub przezroczystego cylindra, zaczynając od roztworu o najwyższej gęstości.

2. Kontynuuj, dodając roztwory o coraz mniejszej gęstości, aby stworzyć efekt tęczy.

3. Obserwuj, jak roztwory układają się warstwami.

Inspiracja, Współpraca, Rozwój

Obserwacje i wnioski

1. Opis obserwacji:

- Czy roztwory ułożyły się w stabilne warstwy? (Tak/Nie)
- Czy zauważyłeś, że roztwory o większej ilości cukru tworzą dolne warstwy, a te o mniejszej ilości cukru – górne? (Opisz efekt).

2. Analiza wyników:

- Czy gęstość każdego roztworu zgadza się z twoimi przewidywaniami?

.....

- Co mogło wpłynąć na ewentualne błędy lub trudności w uzyskaniu idealnych warstw?

.....

3. Wnioski:

- Jakie wnioski możesz wyciągnąć na temat wpływu ilości cukru na gęstość roztworu?

.....

- Jakie inne substancje mógłbyś wykorzystać do podobnego eksperymentu z gęstością?

.....

Zadanie dodatkowe

1. Zaprojektuj eksperyment z użyciem innego rodzaju substancji, który pomoże ci badać wpływ ilości dodawanego materiału na gęstość cieczy.

2. Przygotuj krótką prezentację lub raport na temat wyników uzyskanych podczas eksperymentu „Tęcza w probówce” i prześlij je na platformę Nearpod lub eTwinning.

Podsumowanie:

Na podstawie przeprowadzonych obliczeń i obserwacji podsumuj w kilku zdaniach, czego nauczyłeś się o gęstości roztworów

.....

.....

Inspiracja, Współpraca, Rozwój

Jak zrealizować działanie w projekcie eTwinning? Co może być wspólnym efektem?

Wspólna Aktywność: „Porównanie wyników eksperymentu Tęcza w probówce”

Opis aktywności:

Uczniowie z różnych szkół partnerskich przeprowadzają ten sam eksperyment z roztworami cukru o różnej gęstości, a następnie dokumentują wyniki i dzielą się nimi na platformie eTwinning lub w aplikacji Nearpod. Celem jest porównanie efektów oraz omówienie różnic i podobieństw w wynikach, co pomoże uczniom lepiej zrozumieć pojęcie gęstości i czynniki wpływające na wyniki eksperymentu.

Cele:

- Wymiana wyników i wniosków pomiędzy uczniami z różnych krajów.
- Zrozumienie, jak różne warunki (np. temperatura, dokładność pomiaru) mogą wpływać na wyniki eksperymentów.
- Doskonalenie umiejętności komunikacyjnych i pracy zespołowej w międzynarodowej grupie.

Przebieg aktywności:

1. Przygotowanie eksperymentu:

- Uczniowie z każdej szkoły przeprowadzają eksperyment „Tęcza w probówce”, dokumentując swoje kroki, obliczenia i wyniki (z użyciem zdjęć, filmów i notatek).
- Uczniowie dokładnie zapisują masy cukru, masy roztworów i obliczone gęstości.

2. Udostępnianie wyników:

- Uczniowie z każdego kraju zamieszczają swoje wyniki na wspólnej tablicy online na platformie eTwinning lub Nearpod, załączając zdjęcia ułożonych warstw oraz tabelki z obliczeniami gęstości.
- Każda szkoła tworzy krótki opis warunków, w jakich przeprowadzono eksperyment (np. temperatura pomieszczenia, użycie różnych rodzajów cukru).

3. Porównanie i analiza:

- Uczniowie z każdej szkoły przeglądają wyniki innych grup, porównując różnice w gęstości i kolejności warstw.
- Uczniowie zapisują swoje spostrzeżenia na temat różnic i zastanawiają się, jakie czynniki mogły wpłynąć na te różnice.

4. Dyskusja online:

Inspiracja, Współpraca, Rozwój

- Zorganizowane jest międzynarodowe spotkanie online (np. w Microsoft Teams, Zoom, lub eTwinning Live), podczas którego uczniowie omawiają wyniki i dzielą się swoimi wnioskami.
- Każda grupa prezentuje wnioski oraz proponuje usprawnienia eksperymentu lub nowe pomysły na kolejne badania.

5. Podsumowanie i wspólny raport:

- Uczniowie opracowują wspólny raport zawierający porównanie wyników, wnioski oraz refleksje na temat przeprowadzonego eksperymentu.
- Raport może zostać przedstawiony na platformie eTwinning jako efekt końcowy wspólnej pracy.

Przykłady dyskusji:

- Jakie różnice zauważyliśmy w wynikach pomiędzy krajami?
- Czy te same ilości cukru w roztworach zawsze skutkowały podobnym ułożeniem warstw?
- Jakie czynniki mogły wpłynąć na gęstość naszych roztworów?

Korzyści dla uczniów:

Dzięki tej aktywności uczniowie rozwijają umiejętności analizy i współpracy międzynarodowej, uczą się doceniać rolę dokładności pomiarów i dokumentacji w nauce, a także zdobywają praktyczną wiedzę na temat gęstości.

TRZY RADY DLA ZACZYNAJĄCYCH PRACĘ W MODELU STEAM

1. Współpracuj z innymi i korzystaj z gotowych zasobów

- Rada: Skorzystaj z platformy eTwinning, aby znaleźć partnerów, którzy już mają doświadczenie i mogą wesprzeć Cię w realizacji projektu. Wykorzystuj też dostępne zasoby (np. scenariusze zajęć i materiały edukacyjne), które można dostosować do własnych potrzeb.
- Korzyść: Współpraca z doświadczonymi partnerami pozwala szybciej zdobyć wiedzę, inspiracje i uniknąć typowych błędów początkujących.

2. Zaczynj od małych kroków i prostych działań

Inspiracja, Współpraca, Rozwój

- Rada: Wybierz jeden, prosty eksperyment lub ćwiczenie, które łatwo przeprowadzić z uczniami i które nie wymaga zaawansowanego sprzętu. To może być coś prostego, jak eksperymenty z pH składników kuchennych czy proporcje w przepisach. Nawet proste działania mogą przynieść ciekawe rezultaty i zapoczątkować większe projekty.
- Korzyść: Mniejsze, wykonalne cele pomagają uniknąć początkowego przytłoczenia i sprawiają, że uczniowie i nauczyciele szybciej widzą efekty swoich działań.

3. Dokumentuj i analizuj każdy krok, aby ulepszać kolejne działania

- Rada: Nawet jeśli projekt jest prosty, dokumentuj swoje działania i obserwacje – np. jakie metody działały najlepiej, co przyciągnęło uwagę uczniów, jakie problemy się pojawiły. Podsumowuj każde działanie i zastanów się, co można poprawić w przyszłości.
- Korzyść: Dokumentacja pozwala wyciągać wnioski i planować bardziej efektywne projekty w przyszłości. Pomaga także tworzyć bazę wiedzy, którą można dzielić się z innymi nauczycielami.

Inspiracja, Współpraca, Rozwój